

Een "nieuwe" POKO perforatie GP

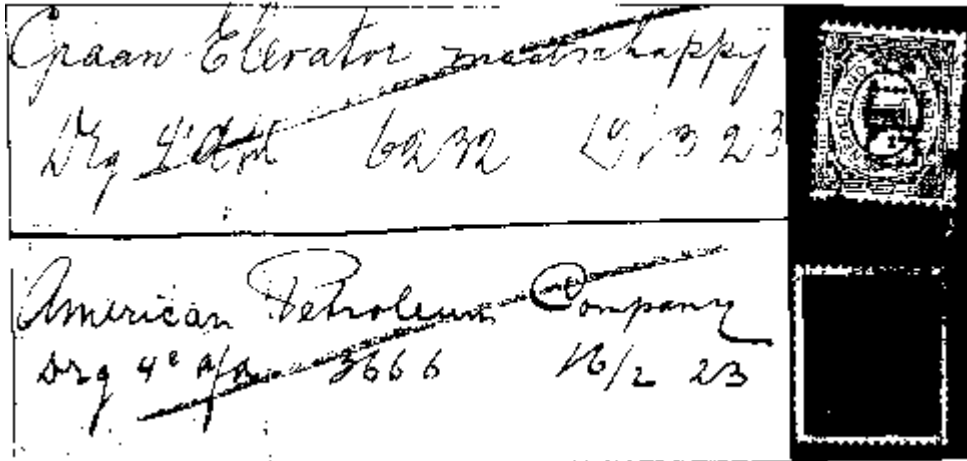
(Ir. Ruud J. Hammink en Jan L. Verhoeven; uit: Perfinpost nr. 51, november 1999)

Inleiding

Het vinden van een nieuwe POKO perforatie is op zich al redelijk uniek aan het worden. De vondst van een nieuwe POKO perforatie GP is echter extra bijzonder. De reden hiervoor is namelijk dat wij dit 20 jaar geleden al hadden kunnen ontdekken.

Wat is er aan de hand?

In 1978 publiceerde mr. H.J. Pot over de "Rotterdamse lijst".¹⁾

Fragment uit de Rotterdamse lijst²⁾

De lijst bevatte een aantal nieuwe gegevens, maar ook enkele raadsels. In de Perfinpost werd hierover onder andere het volgende geschreven:³⁾

De perforatie van American Petroleum Company

Een andere merkwaardige constatering is het volgende. In de Rotterdamse lijst wordt het bedrijf genoemd "American Petroleum Company" (zie bijgaande afbeelding). Deze perforatie is eigenlijk een volkomen raadsel.

De goedkeuring werd verleend op 16-2-1923. Het voorbeeld van de perforatie was aangebracht op een wijnrode POKO testzegel. Net als bij de volgende gebruiker in de lijst, de POKO gebruiker Firma Stahl Zoon (perforatie SZ). Op de daarbij getoonde afbeelding is de perforatie van American Petroleum Company slecht leesbaar maar Pot verwijst in zijn artikel naar de wel bekende perforatie GP (Gebr. Palthe te Almelo). In zijn artikel stelt Pot: "Het gebruik van een GP POKO door de American Petroleum Company was tot dusverre onbekend."

Bovengenoemde is een raadsel om de volgende redenen:

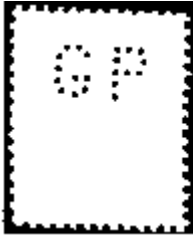
- de perforatie GP is volgens de catalogus gebruikt vanaf 1924 en wel door Gebr. Palthe te Almelo;
- van American Petroleum Company is geen (Nederlandse) perforatie bekend. Een logische perfin voor dit bedrijf zou zijn geweest: APC of AP/C. In Amerika is overigens geen perforatie bekend van de American Petroleum Company;
- in buitenlandse zegels komt wel de perfin APC voor, maar de gebruikers zijn Anglo-Palestine Company (zegels van Palestina, Duitse en Oostenrijkse Levant en Libanon) of Asiatic Petroleum Company (zegels van China, Hong Kong (APC/HK), Siam, Straits Settlements en Engeland (APCo).

Twee verschillende poko's GP

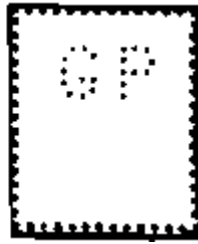
Van bovengenoemd raadsel is nu een deel opgelost. Recentelijk is namelijk ontdekt dat er twee verschillende poko's GP zijn. Het lijkt daarom logisch te veronderstellen dat er sprake is van:

- GP Rotterdam (GPr)
- GP Almelo, gebruikt door Gebr. Palthe (GPa)

Bij de afbeeldingen 1 en 2 zijn de beide poko's GP weergegeven.

Afb. 1
(GPr) Rotterdam

Afb. 2
(GPa) Almelo

De verschillen tussen deze perforaties zijn minimaal en zelfs niet goed waarneembaar met de "loepmethode"⁴⁾

Waarschijnlijk bestaat er tussen de twee poko's GP ook een onderscheid in afstempeling. Vermoedelijk is de GP Rotterdam altijd afgestempeld met een machinestempel, gebruikt in Rotterdam, en de GP Almelo altijd met een handstempel.

Let op dat de term 'vermoedelijk' is gebruikt. Zekerheid kan pas worden verkregen indien meerdere, liefst een groot aantal, zegels bekend zijn en met elkaar vergeleken.

Niettemin hebben we alle poko's GP in onze verzamelingen en in die van een aantal grote verzamelaars beoordeeld. Daarbij konden we de opstelling in de catalogus⁵⁾ reconstrueren. Overigens is de foto in de catalogus van een GPr gemaakt.

De GPr komt wat betreft de ons bekende exemplaren niet voor in roltandingzegels. Deze conclusie hebben we gebaseerd op de voorkomende afstempelingen. Immers het is praktisch onwaarschijnlijk dat een GPr voorkomt met een toevallige afstempeling Almelo.

Waarschijnlijk was de GPr in april 1925 al buiten gebruik.

Slechts twee waarden zijn bekend met de poko GPr. De herziene opstelling wordt dan:

Gpa a7½ (61), a10 (81), c2 (111), d40 (160) en vervolgens de roltandingzegels;

GPr a10 (81), a25 (71).

(We houden ons aanbevolen voor aanvullingen).

De gebruiker

Volgens de Rotterdamse lijst is de gebruiker: American Petroleum Company.

Op ons verzoek heeft de heer G.L. Robijn onderzoek gedaan naar de gebruiker, waarbij hij onder andere de telefoonboeken uit de jaren 1910-1925 heeft geraadpleegd.

Een eventuele verklaring zou bijvoorbeeld gelegen kunnen zijn in het feit dat de American Petroleum Company een bedrijf heeft overgenomen met de initialen 'GP'. Ook dit is door de heer Robijn onderzocht.

Uit het speurwerk bleek het volgende:

- American Petroleum Company komt al in 1908 voor in het telefoonboek;
- een mogelijke "overnamekandidaat" is de Gebr. Polak, handelaar in ijzerwaren (verkochte o.a. blikken voor vervoer van olie).
- het bedrijf Gebr. Polak bleek echter in 1925 nog te bestaan.
- American Petroleum Company verhuisde in 1925 naar een nieuw adres dat echter niet overeenkomt met dat van de Gebr. Polak.

Uit het voorgaande blijkt niet dat er een relatie bestaat tussen de Gebr. Polak en American Petroleum Company. In het telefoonboek zijn verder geen aanknopingspunten gevonden.

Kortom, de relatie tussen de letters GP in de perforatie en de gebruiker de American Petroleum Company is nog onduidelijk.

Wie weet de oplossing?

Ir. Ruud J. Hammink
Jan L. Verhoeven

Noten:

- 1) Een PTT lijst van Nederlandse perfins, de Postzak nr.118, dec.1978.
Mr.H.J. Pot.
- 2) We danken de heer H.T. Hospers voor de kopie van deze lijst.
- 3) De Rotterdamse lijst, Perfinpost nr. 25, mei 1983. Ir. Ruud J. Hammink.
- 4) Een methode voor het vaststellen van de verschillen in perforaties.
Perfinpost nr. 21. Ir. Ruud J. Hammink.
- 5) Catalogus van de perfins van Nederland en OG. 1991. Jan L. Verhoeven.

Noot van de redactie

Voor de gebruiker van de perforatie GP biedt de volgende gedachte mogelijk een verklaring. Stel dat bij de aanvraag voor de goedkeuring van de PTT aan de betreffende ambtenaar is medegedeeld dat het ging om 'een' American Petroleum Company, dan komen Amerikaanse olie-maatschappijen in aanmerking.

Een mogelijke kandidaat voor de perforatie GP is dan GULF Petroleum Company. Dit bedrijf perforerde in de USA haar zegels met de perforatie GP.